

UiO • Universitetet i Oslo

Gjennomgang oppdatert reglement om sidegjøremål og eierinteresser

Avdeling for personalstøtte 2018

Tema

- Ifm publisering av sidegjøremål og eierinteresser er det gjort endringer i UiOs reglement
- Generelt om bierverv i staten
- UiOs holdning til sidegjøremål og eierinteresser
- Hvorfor regler om sidegjøremål og eierinteresser?
- Rettslige utgangspunkter
- Gjennomgang av reglene – hva er nytt?
- Leders håndtering av reglement og oppfølging av enkeltsaker
- Publisering

Generelt om bierverv i staten

- KD har overordnet ansvar for gjennomføring av kontroll med underliggende virksomheter og skal påse at de har forsvarlig internkontroll
- Ny rapport fra Riksrevisjonen avdekker at vitenskapelig ansatte i sektoren har betydelig antall bierverv
- KD har også fremhevet at det er ønskelig at vitenskapelig ansatte i sektoren er engasjert i nærings og samfunnsliv utenfor virksomheten, og viser til den enkelte ansattes selvstendige plikt til å melde inn bierverv ol
- Riksrevisjonen og KD har påpekt at manglende åpenhet om bierverv ol øker risikoen for rolle- og habilitetskonflikter og økonomiske misligheter
- Staten har overordnede regler om bierverv og eierinteresser jf. statens personalhåndbok og de etiske retningslinjene i staten
- KD har ikke gitt særskilte føringer på hvordan virksomhetene skal ivareta eller motvirke risikomomenter knyttet til bierverv, det er opp til virksomhetene å etablere system for dette – UiOs register for sidegjøremål og eierinteresser
- Riksrevisjonen har fremhevet UiOs løsning for registrering av bierverv

UiOs regler om sidegjøremål og eierinteresser

- Statens regler om bierverv/sidegjøremål og eierinteresser gjelder også for UiO
- Flere av statens regler er nå direkte inntatt i UiOs regelverk – mao ingen materiell endring i reglene som gjelder for UiOs ansatte
- UiOs reglement for sidegjøremål og eierinteresser
- <http://www.uio.no/om/regelverk/personal/felles/sidegjoremal.html>
- UiOs veileder til reglementet
- <http://www.uio.no/om/regelverk/personal/felles/sidegjoremal-veiledning.html>

Sidegjøremål for UiO ansatte - overordnede utgangspunkter

- UiO har i utgangspunktet en positiv holdning til sidegjøremål
- Sidegjøremål kan bidra til UiO-ansattes faglige utvikling, gi ansatte praktisk erfaring og innsikt av verdi for deres innovasjonsevne, og evne til å gjøre universitetets forskning og undervisning relevant for samfunnets behov
- Visse sidegjøremål representerer også en faglig anerkjennelse, eller gir særlig mulighet til å gi og motta impulser, som styrker UiOs autoritet og evne til å hevde seg i internasjonal konkurranse
- Videre vil enkelte sidegjøremål kunne bidra til å profilere og legitimere universitetets virksomhet

UiOs samarbeid med næringslivet

- UiO vil gjerne samarbeide med næringsliv og andre virksomheter
- Det er ønskelig generelt med mer samarbeid med aktører i næringslivet om kommersialisering av forskningsresultater. Dette er også i tråd med det som på et overordnet nivå er norsk offisiell forskningsstrategi.
- Reglene om sidegjøremål og eierinteresser kan få betydning når ansatte har eierinteresser i virksomheter som samarbeider med UiO
- Det fremgår både av Hovedtariffavtalen og SPH at statsansatte er avskåret fra å ha visse typer sidegjøremål/bierverv. Slike sidegjøremål kan ikke ansatte ved UiO ha. UiO har gitt disse reglene tilsvarende anvendelse for eierinteresser som har samme virkning. Dersom det kommer søknader om godkjenning av slike verv/eierinteresser, må disse avslås – kommer tilbake til dette.

Hvorfor regler om sidegjøremål og eierinteresser?

Fra Etiske retningslinjer i statstjenesten

For å ivareta og styrke befolkningens tillit til statsforvaltningen, er det særlig viktig at de avgjørelsene som tas, ikke blir påvirket av hensyn som er saken uvedkommende.

Våre viktigste regler for å sikre tilliten til den offentlige forvaltning er habilitetsreglene i [forvaltningsloven § 6](#). I tillegg har vi regler om bierverv, karantenebestemmelser ved overgang til annen virksomhet og forbud mot gaver i tjenesten. Samlet sett dekker disse reglene ulike sider ved det å sikre at statsansatte ikke lar seg påvirke av usaklige hensyn, og at statens interesser og tilliten til statsforvaltningen blir ivaretatt.

- I UiOs regler presisert at formålet er å verne om universitetets omdømme og tilliten til de ansattes integritet, ved at det legges opp til åpenhet om mulige interessekonflikter og håndtering av slike
- Viktig at UiO har et system for håndtering av sidegjøremål som sikrer at UiO har tillit i samfunnet – tilsvarende ordninger for Stortinget, domstolene, helsepersonell, økt fokus på dette – ny høring om retningslinjer for økonomiske interesser fra KMD

Sidegjøremål og eierinteresser – rettslige utgangspunkter

- Rettslig perspektiv- arbeidstaker har i utg.pkt. full rådighet over egen fritid – også mht ekstrajobber og bierverv så lenge fritidsarbeidet ikke går ut over det ordinære arbeidet
- Arbeidsgivers styringsrett gjelder mao i utg.pkt. i arbeidstiden
- Arbeidstaker har imidlertid en *lojalitetsplikt* som får betydning for hvilke aktiviteter som kan tillates i fritiden
- Arbeidsgivers rett til å begrense hva arbeidstakerne kan gjøre på fritiden er hjemlet i denne *lojalitetsplikten*
- *Lojalitetsplikten* stiller også visse krav til omfanget av bierverv den ansatte kan påta seg
- Lojalitetskravet setter også grenser i andre retninger, for eksempel konkurrerende virksomhet for arbeidsgiver og aktivitet som kan skade tillit til arbeidsgiver

Oversikt over viktigste endringer i reglement om sidegjøremål og eierinteresser

- Reglene heter nå «Reglement om sidegjøremål og eierinteresser»
- Presisert at reglementet gjelder for alle ansatte, men at meldeplikten kun gjelder for enkelte ansattegrupper
- Reglene i Statens personalhåndbok og Etske retningslinjer i statstjenesten med hensyn til hvilke sidegjøremål og eierinteresser som er forbudt, er inntatt direkte i reglementet – Reglene gjelder for alle statsansatte, også før reglementsendringen, men for å øke kunnskap og bevissthet internt fremgår dette nå av UiOs reglement
- På samme måte er det i UiOs reglement forsøkt tydeliggjort i hvilke tilfeller ansatte må søke godkjenning om å inneha visse eierinteresser – dette var kun presisert for sidegjøremål i de gamle reglene
- Reglene om hvor og når melding, samt evt når godkjenning kreves, er presisert
- Det er inntatt en egen bestemmelse om tilbaketrekking av tidligere gitt tillatelse – dette innebærer ingen endring i arbeidsgivers adgang til å trekke tilbake en allerede gitt tillatelse, men for å skape forutsigbarhet er dette synliggjort i reglene
- Det er gjort mindre justeringer i reglene knyttet til klageadgang

Hva regulerer reglementet pkt 3? (NY)

- Reglementet forbyr alle ansatte å ha visse type sidegjøremål og eierinteresser
- Reglementet krever at enkelte sidegjøremål og eierinteresser krever avtale med UiO (gjelder alle ansatte)
- Reglementet pålegger visse ansattegrupper å melde sidegjøremål og eierinteresser til UiOs sidegjøremålsregister

Hvem reglementet gjelder for og nærmere om hvilke ansatte som har meldeplikt pkt. 4 (NY)

- Alle ansatte er omfattet av reglementet
- Meldeplikt for sidegjøremål og eierinteresser er begrenset til:
 - Alle vitenskapelig ansatte, herunder vitenskapelige ledere
 - Øvrige ansatte som har budsjettmyndighet
 - Det er deres sidegjøremål og eierinteresser som vil publiseres
- Ikke rettslig adgang til å pålegge alle ansatte meldeplikt, vil kreve hjemmel i lov, lojalitetsplikten som hjemmel, er relativ, kreves mer av ansatte i ledende eller overordnede stillinger, eller stillinger som krever tillit
- Meldeplikten er nødvendig for at reglene om sidegjøremål og eierinteresser skal kunne håndheves tilstrekkelig effektivt
- Sikre at de ansatte i ordnede forhold kan bruke sin kompetanse også på andre måter enn ved UiO

Meldeplikens omfang pkt. 5

- Hovedregel er at alle vitenskapelige ansatte (inkl vitenskapelige ledere) og øvrige ansatte med BDM skal melde alle sidegjøremål og eierinteresser
- **Meldeplikten gjelder ikke for sidegjøremål eller eierinteresser som utvilsomt ikke kommer i strid med den ansattes plikter overfor UiO, bla:**
 - Ekstern sensorvirksomhet
 - Referee for fagtidsskrift
 - Faglig verv som følger hovedstilling
 - Verv som kan avdekke opplysninger om helse osv
 - Verv i borettslag, idrettslag
- Unntak for meldeplikt gjelder ikke for gjentatte oppdrag for samme oppdragsgiver/arbeidsgiver mm.

Meldeplikt - eierinteresser

- I motsetning til [pkt. 5.2](#) inneholder ikke [pkt. 5.3](#) konkrete eksempler på eierinteresser som utvilsomt ikke har betydning for UiOs virksomhet, og som dermed ikke er meldepliktige
- I praksis vil det imidlertid være en lang rekke eierinteresser som ikke er meldepliktige. Eksempelvis vil aksjeposter i børsnoterte selskaper i alminnelighet falle utenfor meldeplikten
- Det samme gjelder aksjeposter eller andre former for eierskap som ikke har noen form for tilknytning til det den ansatte arbeider med eller for øvrig har befatning med ved UiO

Sidegjøremål som krever UiOs godkjenning

- Pkt 6.1 regulerer sidegjøremål som ikke er tillatt uten skriftlig avtale med UiO
 - sidegjøremål som innebærer bruk av UiOs ressurser, ut over det bagatellmessige
 - Utstyr, lokaler, databaser osv
 - sidegjøremål som helt eller delvis forutsettes utført i normalarbeidstiden, ut over det bagatellmessige
 - For sgm utover 20% av normal arbeidstid, kreves balanse i undervisningsregnskap mm
 - sidegjøremål som kan komme i konkurranseforhold til UiOs virksomhet
 - Samarbeid med andre forskningsinstitusjoner ønskelig, men dersom dette vil svekke UiOs evne eks i konkurranse med forskningsressurser, tildelinger osv, hindrer UiOs pågåend earbeid ed å realisere kommersiell verdi av patenter
 - sidegjøremål av langvarig eller spesielt omfattende karakter
 - Partnerskap
 - sidegjøremål som kan være egnet til å skape tvil om den ansattes vilje eller evne til å utføre sitt arbeid ved UiO på den måten stillingens og universitetets formål forutsetter
 - for eksempel at sidegjøremålet påvirker den ansattes pågående vitenskapelige arbeid ved UiO

Pkt. 6.2 - Statens personalhåndbok pkt. 10.13.1 forbyr statsansatte å ha sidegjøremål som nevnt under (NY)

- sidegjøremål som er direkte forbudt for ham/henne i lov eller forskrift,
- det direkte er satt forbud mot ved reglement, tariffavtale eller annen avtale,
- hemmer eller sinker det ordinære arbeid, med mindre det foreligger særskilt pålegg eller tillatelse, jf. Hovedtariffavtalen pkt. 1.1.4, SPH pkt. 7.1.1.4,
- innebærer at tjenestemannen driver med eller medvirker til illojal konkurranse med den statlige virksomheten hvor han/hun er tilsatt,
- gjør at tjenestemannen kan bli inhabil ved behandling av sine saker i mer enn sporadiske tilfelle,
- innebærer at tjenestemannen lett kan komme i lojalitetskonflikt i forhold til virksomheten hvor han/hun er tilsatt,
- innebærer at han/hun benytter virksomhetsinformasjon på en illojal måte,
- skader tjenestestillingens eller den offentlige arbeidsgivers anseelse.

Eierinteresser som er forbudt, eller krever UiOs godkjenning (NY)

- Ansatte ved UiO kan ikke ha eierinteresser som innebærer at den ansatte kommer i en posisjon som beskrevet i SPH pkt. 10.13.1, jf. ovenfor under pkt. 6.
- Dette vil være mest aktuelt for eierinteresser iht punktene 4,5 og 6. Jo større eierandel jo større sannsynlighet for at eierinteressen ikke er tillatt. Eierandeler i selskaper som samarbeider med UiO gjennom forskning eller andre områder, her vil det være en konkret vurdering, også mindre eierandeler kan omfattes.
- Videre forbyr de etiske retningslinjene for statsansatte at statsansatte eier eller handler med finansielle instrumenter, der dette er uforenelig med den statlige arbeidsgivers legitime interesser, eller er egnet til å svekke tilliten til forvaltningen.
- Hvis den ansatte er i tvil om et konkret eierskap rammes av disse forbudene, skal den ansatte forelegge spørsmålet for godkjenning i samsvar med pkt. 10. Eierskap kan ikke etableres før slik godkjenning eventuelt er gitt.

Når og hvor sidegjøremål og eierinteresser skal meldes pkt 8 og 9

- Ved nyansettelser skal ansatte som omfattes av meldeplikten melde meldepliktige sidegjøremål og eierinteresser så snart som mulig, senest innen 1 måned
- Det samme gjelder for ansatte med sidegjøremål eller eierinteresser som krever avtale med UiO
- Ansatte som får nye sidegjøremål eller eierinteresser plikter å gjøre dette så snart som mulig
- Den ansatte skal ikke starte opp med sidegjøremålet eller erverve eierskap før det er godkjent, med mindre annet er avtalt med den ansattes leder
- Sidegjøremål og eierinteresser skal meldes i den elektroniske registreringsløsningen

Leders håndtering av meldinger og søknader om godkjenning pkt .11.

- Leder skal behandle søknad om godkjenning så snart som mulig og meddele hvorvidt godkjenning gis eller ikke, senest innen 1 måned
- Nektelse om å påta seg sidegjøremål er formodentlig ikke et enkeltvedtak i forvaltningslovens forstand – et påbud om å ikke påta seg et sidegjøremål eller avslutte det kan imidlertid være inngripende for den det gjelder og bør begrunnes
- En slik beslutning kan påklages – kommer tilbake til dette
- Tilsvarende gjelder for søknad om unntatt offentliggjøring
- Beslutning om godkjenning skal foretas av nærmeste overordnede
- Ved tvil skal den som har beslutningsmyndighet forelegge denne for sin overordnede

Oppdatering av sidegjøremål og eierinteresser og fornyede vurderinger om godkjenning pkt. 12

- Den ansatte plikter så snart som mulig å melde endringer i meldepliktige sidegjøremål og eierinteresser (gjelder ikke uvesentlige endringer)
- Tilsvarende gjelder for sidegjøremål og eierinteresser som krever fornyet søknad
- Leder kan be ansatte om gjennomgang og oppdatering av registrerte sidegjøremål og eierinteresser

Tilbaketrekking av tidligere gitt tillatelser pkt. 13

- En tidligere gitt tillatelse til sidegjøremål eller eierinteresser kan trekkes tilbake eller endres dersom de faktiske forholdene, lovgivningen eller retningslinjer fra andre organer endrer seg, slik at sidegjøremålet/eierinteresser blir i strid med sidegjøremålsreglene eller annet regelverk.
- Det samme gjelder dersom det tilkommer nye opplysninger, som innebærer at sidegjøremålet/eierinteresser vurderes til å være i strid med slikt regelverk.

Leders håndtering av brudd på reglementet

- Ved brudd på reglementet gjelder statsansattelovens bestemmelser jf. pkt 17
- Eksempelvis kan unnlattelse av å melde meldepliktige sidegjøremål eller eierinteresser medføre tjenstlige reaksjoner
- Tilsvarende gjelder dersom det avdekkes at ansatte innehar sidegjøremål eller eierinteresser som ikke er tillatt
- Leder må i ovennevnte tilfeller foreta en konkret vurdering og bør søke juridisk bistand dersom det er aktuelt å forfølge en slik sak:
 - <http://www.uio.no/om/organisasjon/los/ap/juridisk-gruppe/index.html>

Unntatt offentliggjøring

- Søknader om unntatt offentliggjøring skal behandles så snart som mulig og godkjenning så snart som mulig
 - Samtlige eller enkelte opplysninger
- Senest innen 1 måned skal det gis beskjed om søknaden etterkommes
- Hva offentliggjøres?

Aktuelle hjemler for unntatt offentliggjøring

- Taushetsplikt
 - offl. § 13, jfr. fvl. § 13
 - personlige forhold
 - næringsopplysninger
- Vurderes etter offentleglova
 - samme som ved innsyn
- Trolig ikke mange tilfeller
 - indirekte røper personlige forhold
 - sikkerhet (eks nasjonale interesser)
 - økonomisk tap for virksomhet
 - Ikke alminnelig kjent

Klageadgang – sidegjøremålsnemnda pkt. 16

- Klage over nektelse av påta/fortsette sidegjøremål/eierinteresse
 - Kan be om kort begrunnelse for nektelse
 - Klagen går til sidegjøremålsnemnda
- Klager over behandling av personopplysninger rettes til UiO
 - evt. klages inn til Datatilsynet
- Klager over publisering/innsyn
 - Kan anmode om unntatt offentliggjøring
 - Ikke klageadgang over at det gis innsyn
 - Sivilombudsmannen eller reise søksmål (erstatning)